

להלן תוכנית הלימודים בחשמל בה מסומנים הנושאים שירדו

בצבע ירוק

נושא: אלקטרומגנטיות
פרק 1: חוק קולון והשדה האלקטרוסטטי

נושאות	פירוט	נושא
	<ul style="list-style-type: none"> - שני סוגי מטען חשמלי והכוחות הפועלים ביניהם. - מוליכים ומבודדים - מבוא על המבנה החשמלי של חומרים. - השראה אלקטרוסטטית. - המושג "שיווי-משקל אלקטרוסטטי": הימצאות המטען העודף של המוליך על פני המוליך והצטופפותו באזורי חודים. - תנועת מטענים במעבר בין מצבים של שיווי-משקל אלקטרוסטטי - "זרמים חשמליים חולפים". - שימור המטען החשמלי. 	1.1 תופעות חשמליות(הצגה איכותית בלבד)
$F = \frac{kq_1q_2}{r^2}$ $k = \frac{1}{4\pi\epsilon_0}$	<ul style="list-style-type: none"> - "חוק קולון" - חוק הכוח בין מטענים חשמליים נקודתיים. - המושג "מטען חשמלי נקודתי". - קולון - יחידת המטען החשמלי. - קיום מטען יסודי (אלמנטרי). - השוואה בין כוחות חשמליים וכוחות כבידה. - "עקרון הסופרפוזיציה" של כוחות חשמליים. 	1.2 חוק קולון
$\vec{E} = \frac{\vec{F}}{q}$ $\vec{E} = \sum_{i=1}^n \vec{E}_i$	<ul style="list-style-type: none"> - שדות בתחומים שונים של הפיזיקה. - השדה החשמלי (האלקטרוסטטי) הנוצר ע"י מטען נקודתי - הגדרה ויחידות. - עקרון הסופרפוזיציה והשימוש בו לחישוב שדות חשמליים. - תיאור שדות חשמליים בעזרת קווי שדה. 	1.3 השדה האלקטרוסטטי, המושג "שדה" בפיזיקה
$\phi_E = \int \vec{E} \cdot d\vec{A}$ $\phi_E = \frac{\sum q}{\epsilon_0}$ <p>(דרך משטח סגור)</p> $E = \frac{\sigma}{\epsilon_0}$	<ul style="list-style-type: none"> - המושג "שטף חשמלי". - חוק גאוס והקשר עם חוק קולון. - חישוב של שדות חשמליים בעזרת חוק גאוס במקרים פשוטים: <ul style="list-style-type: none"> • סביב מטען נקודתי. • בתוך ומחוץ לקליפה טעונה. - השדה החשמלי האחיד בין לוחות קבל (ללא הוכחה). 	1.4 חוק גאוס, הקשר בין חוק גאוס לחוק קולון

פרק 2: פוטנציאל חשמלי, קיבול וקבלים

נושא	פירוט	נוסחאות	פעילויות מומלצות
2.1 פוטנציאל והפרש פוטנציאלים	<ul style="list-style-type: none"> - המושגים "כוח משמר", "שדה משמר". - השדה האלקטרוסטטי כשדה משמר. - "אנרגיה פוטנציאלית" ו"הפרש פוטנציאלים" בשדה האלקטרוסטטי. - "וולט" - יחידת הפוטנציאל. - הפוטנציאל של מטען נקודתי ושל מערך מטענים נקודתיים. - חישוב הפרש פוטנציאלים. - פוטנציאל של כדור מוליך טעון. - "הארקה". - חיבור שני מוליכים טעונים. - משטחים שווי-פוטנציאל וקווי שדה. - הקשר בין הפרש פוטנציאלים ושדה חשמלי. - האצה של מטענים על-ידי שדות חשמליים. - הטיה של אלומת אלקטרונים בשדה חשמלי אחיד. - יישומים: "תותח אלקטרונים", אוסילוסקופ. - היחידה "אלקטרון-וולט" (eV). 	$V_{A,B} = -\int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{r}$ $V = \frac{W}{q}$ $V = \sum \left(\frac{kq}{r} \right)$ $E = -\frac{\Delta V}{\Delta r}$	<ul style="list-style-type: none"> - ניסוי או הדמיה: מדידת הפרש פוטנציאלים בקרבת כדור מוליך טעון. - ניסוי: מיפוי שדה חשמלי בעזרת משטחים שווי-פוטנציאל באמבט אלקטרוליטי או בנייר מוליך. - הדמיות מחשב להמחשת שדות ופוטנציאלים שונים. - ניסוי: הטיה חשמלית של אלומת אלקטרונים בשפופרת טלטרון. - הדגמה: האוסילוסקופ כמד-מתח.
2.2 קיבול וקבלים	<ul style="list-style-type: none"> - המושג "קיבול חשמלי". - "פרד" - יחידת הקיבול החשמלי. - המושג "קבל". - הקיבול של קבל-לוחות - תלות הקיבול בפרמטרים. - הקבוע הדיאלקטרי, הסבר איכותי לתכונות של דיאלקטרן. - חיבור קבלים במקביל ובטור. - האנרגיה של מוליך טעון. - דיון וטיפול איכותי בטעינה ופריקה של קבל. - שימושים של קבלים. 	$C = \frac{q}{V}$ $C = \epsilon_0 \epsilon_r \frac{A}{d}$ $U = \frac{1}{2} qV$	<ul style="list-style-type: none"> - ניסוי: מדידות קיבול של קבלים. - ניסוי או הדמיה: תלות הקיבול של קבל-לוחות בפרמטרים.

פרק 3: מעגלי זרם ישר

נושא	פירוט	נוסחאות
3.1 הזרם החשמלי ועצמת הזרם החשמלי	<ul style="list-style-type: none"> - הגדרת הזרם החשמלי ועצמתו. - תופעות לוואי של הזרם החשמלי. - הזרם הרגעי כשיפוע גרף מטען-זמן. - המטען כשטח שמתחת לגרף זרם-זמן. - יחידת עצמת הזרם והקשר בין עצמת הזרם החשמלי למהירות הסחיפה של האלקטרונים. 	$I = \frac{\Delta q}{\Delta t}$ $I = nqAv$
3.2 המתח	<ul style="list-style-type: none"> - הגדרת המתח החשמלי. 	

$V = RI$	- חוק אום.	החשמלי וחוק אום
$R = \rho \frac{l}{A}$	- תלות ההתנגדות בפרמטרים שונים. - נגד משתנה, חיבור כראוסטט וכפוטנציומטר.	3.3 התנגדות
$\varepsilon = V + rI$	- מקור מתח. - הגדרת כא"מ ומתח הדקים. - התנגדות פנימית. - הקשר בין כא"מ ומתח הדקים.	3.4 כא"מ ומתח הדקים
$I = I_0 e^{-t/RC}$	- הגדרת RC. - גרפי המתח והזרם כתלות בזמן בפריקה וטעינה. - השטח מתחת גרף הזרם כתלות בזמן.	3.5 טיפול כמותי בטעינה ופריקה של קבל
$P = VI$ $W = VI t$ $\eta = \frac{P_{out}}{P_{in}}$	- אנרגיה חשמלית והספק חשמלי. - יחידות אנרגיה והספק, ה- kWh. - נצילות של תהליך המרת אנרגיה. - הפסדי אנרגיה חשמלית.	3.6 הספק ואנרגיה במעגל חשמלי, נצילות
$R = \sum_{i=1}^n R_i$ $\frac{1}{R} = \sum_{i=1}^n \frac{1}{R_i}$ $\sum I = 0$ $\sum \varepsilon = \sum RI$	- חיבור נגדים. - חיבור מקורות. - חוקי קירכהוף (רק עבור מעגלים עם 2 צמתים).	3.7 מעגלים חשמליים
הערה: יש ללמוד על חיבור פוטנציומטרי וריאוסטט		
	- מד-זרם ומד-מתח אידאליים. - השפעת מכשירים לא אידאליים על המעגל.	3.8 מכשירי מדידה

פרק 4: השדה המגנטי

נושא	פירוט	נוסחאות
4.1 שדות מגנטיים של מגנטים וזרמים	- האופי הווקטורי של השדה המגנטי. - זיהוי השדה המגנטי בנקודה. - השוואה בין קווי השדה המגנטי לבין קווי השדה האלקטרוסטטי. - השדה המגנטי של כדור הארץ.	
4.2 השפעת השדה המגנטי על זרם, עצמת השדה המגנטי	- השדה המגנטי מפעיל כוח על מטענים נעים. - כיוון הכוח המגנטי. - תלות הכוח המגנטי בפרמטרים. - הגדרת עצמת השדה המגנטי והשוואה להגדרת עצמת השדה החשמלי.	$F = Bil \sin \alpha$

$B = \frac{\mu_0 I}{2\pi r}$ $B = \frac{\mu_0 I}{2R}$ $B = \frac{\mu_0 NI}{l}$	<ul style="list-style-type: none"> - הזרם כמקור השדה המגנטי. - חוק אמפר. - הקשרים בין השדות המגנטיים והזרמים בקרבת תיל ישר ארוך, במרכז כריכה מעגלית, בסילונית. 	<p>4.3</p> <p>הקשר בין השדה המגנטי ומקורותיו - בקרבת תיל ארוך מאוד, במרכז כריכה מעגלית, בסילונית</p>
$F = \frac{\mu_0 I_1 I_2}{2\pi r}$	<ul style="list-style-type: none"> - הגדרת האמפר. - כיוון הכוח ביחס לכיוון הזרמים. 	<p>4.4</p> <p>כוח בין זרמים מקבילים, הגדרת האמפר</p>
$F = qvB \sin \alpha$	<ul style="list-style-type: none"> - מעבר מכוח הפועל על תיל נושא זרם לכוח הפועל על מטען נע (כוח לורנץ). - הכוח המגנטי אינו משנה את גודל המהירות (עבודתו אפס). - השוואה בין הכוח המגנטי והכוח החשמלי. - הצגת המכפלה הווקטורית. 	<p>4.5</p> <p>כוח הפועל על מטען הנע בשדה מגנטי</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - בורר מהירויות. - ספקטרוגרף מסות. - ציקלוטרון. 	<p>4.6</p> <p>יישומים של הכוח המגנטי</p>

פרק 5: השראה אלקטרומגנטית

נושאות	פירוט	נושא
$\varepsilon = B \ell v \sin \alpha$ $\phi_B = \int \vec{B} \cdot d\vec{A}$ $\varepsilon = - \frac{d\phi}{dt}$	<ul style="list-style-type: none"> - כא"מ הנוצר בין קצות מוליך הנע בשדה מגנטי אחיד - הסבר בעזרת כוח לורנץ. - כא"מ הנוצר בלולאה כתוצאה מתנועתה יחסית לשדה מגנטי. - שטף מגנטי דרך משטח. - חוק פארדיי. - כא"מ הנוצר בלולאה כתוצאה משינוי בזמן של השדה המגנטי. - חוק לנץ וקביעת כיוון הזרם המושרה. - חוק לנץ כנובע משימור אנרגיה. 	<p>5.1</p> <p>כא"מ מושרה, חוק פארדיי וחוק לנץ</p>
$\varepsilon = -\omega N B A \sin \omega t$ $\frac{\varepsilon_2}{\varepsilon_1} = \frac{N_2}{N_1}$	<ul style="list-style-type: none"> - גנרטור AC - הכא"מ המושרה בסליל הטבעתי המסתובב בשדה מגנטי. - מתח זרם אפקטיביים. - שנאי אידאלי. - העברת אנרגיה. 	<p>5.2</p> <p>יישומים טכנולוגיים</p>
$\varepsilon = -L \frac{di}{dt}$	<ul style="list-style-type: none"> - המושג "השראות". - התנהגות משרן במעגל זרם ישר (דיון איכותי). 	<p>5.3</p> <p>השראה עצמית</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - הצגת המשוואות ללא פיתוח כסיכום לנושא האלקטרומגנטיות. 	<p>5.4</p> <p>משוואות מקסוול</p>